

GRUNDERNA I KÄLLKRITIK OCH KÄLLTILLIT | ÅK 4-6

Om källtillit | åk 4-6

Lektionen handlar om källtillit och om avsändarens betydelse för budskapet.

1

Vilket syfte har avsändaren?

Läs listan. Bestäm om du tror att källan – alltså avsändaren till budskapet – vill påverka eller informera. Jämför och diskutera era svar med varandra. Det finns inga rätt eller fel. Finns det kanske något mer syfte med källan?

- banner från en mobiloperatör på en webbsida som säljer kläder
- Arlas receptbank på nätet
- artikel om vinterkräksjuka i en dagstidning
- inbjudan till den lokala företagarföreningens årliga fest på torget
- broschyr från vårdcentralen om vinterkräksjuka
- anslag i hissen från hyresvärd
- reklamvideo om huvudvärkstabletter i en kändis youtubekanal
- träningstips från en känd person i ditt Instagramflöde
- hashtag på TikTok med en utmaning från en hamburgerkedja
- tidningen Lyckoslanten

2

Vad är källtillit?

Läs texten.

Källkritik

Källkritik handlar bland annat om att ta reda på vem som är avsändare till en källa. Varför är det viktigt? Jo, för om du vet vem som är avsändare kan du lättare tolka och förstå det du ser, hör eller läser. Ganska ofta kan det vara en kombination av

information och påverkan. Ett klädföretag vill att du handlar deras produkter, men vill också lära dig hur man ska klä sig när det är kallt. På samma sätt kan en influencer som gör samarbeten med företag både vilja informera och påverka dig och själv tjäna på samarbetet.

- Kan du ge något exempel på när en avsändare både vill påverka och informera?

Källtillit

Källtillit då, vad är det? Jo, det är att känna till en avsändare så bra att du vågar lita på den. Ett exempel är att du oftast kan lita på de läromedel din lärare ger dig eller på stora tidningar och tv- och radiokanaler. Du kan läsa, titta, lyssna och arbeta med dem utan att dubbelkolla fakta eller fundera kring avsändarens syfte. Självklart är du fortfarande uppmärksam, faktafel eller oklara syften finns i alla källor. Men du är det inte hela tiden på samma sätt som när du använder en okänd källa.

- Ge exempel på källor du litar på.

3

Undersök avsändaren

Här ska du ska ta reda på vem som är avsändare till budskapet i tre olika källor. De tre avsändarnas budskap handlar om samma ämne, men har olika syfte. När du vet vem avsändaren är, ska du granska avsändarens syfte genom att undersöka innehållet i källan. Ingen av källorna är bättre eller sämre än de andra, men deras budskap skiljer sig åt.

Gör så här för att granska innehållet:

1. Gå till källan och titta på eller skumläs innehållet (skumläs: läs ytligt utan att behöva förstå allt)
2. Ta reda på vem avsändaren är. Tips: Leta efter rubriken Om eller Mer om oss.
3. Vilket syfte eller uppdrag har avsändaren med sin verksamhet? Tips! Titta på fler texter som källan har på sin webbsida.
4. Sammanställ vad ni har kommit fram till och vad ni har fått reda på om de tre avsändarna.
5. Diskutera varför avsändaren har skrivit och publicerat sitt material. Tips! Använd orden påverka, information, källkritik och källtillit i ert samtal.

Granska innehåll från följande källor:

- [Sant och osant om mjölk¹](https://mjolk.se/wp-content/uploads/2019/02/kallkritik-santosant.pdf) och [Lektion: Sant och osant om mjölk pdf²](https://mjolk.se/wp-content/uploads/2019/02/kallkritik-santosant.pdf)
- [Artikel ur Råd och Rön, Expert: Mjolkbråket onödigt³](https://www.radron.se/vardagskunskap/expert-mjolkbraket-onodigt/)
- [Vad kan man dricka istället för komjölk? Youtube-video⁴](https://www.youtube.com/watch?v=kDBwJQlAgqY)

4

Sammanfatta

Berätta för varandra varför ni tycker det är viktigt att ställa frågan: vem säger vad och varför?

---

1 <https://mjolk.se/wp-content/uploads/2019/02/kallkritik-santosant.pdf>
2 <https://mjolk.se/wp-content/uploads/2019/02/kallkritik-santosant.pdf>
3 <https://www.radron.se/vardagskunskap/expert-mjolkbraket-onodigt/>
4 <https://www.youtube.com/watch?v=kDBwJQlAgqY>